

pp. 1-7

K34/33

1/7

JUN 1 - 194

1/1/1/1

669 (2)

Tsebō

0

8/33

J.P.M. Malatši

ind.

Phalaborwa belief about 5 1/2 p. 12/-
 natural phenomenon

Letsatsi le xopolwa xe eba sebo se dirilwego ke Kxotswane
 Xoba Modimo. Xomme ke selo se makatsaxo kuku kudu
 ka maatta a lona. Xothwe letsatsi ke le letona. Xothwe
 letsatsi le' sepela ka tsela e tee xa ya le xoboa.

Mokxalabye Mphantlane o re xe letsatsi le sobetsē
 xa le a sobela le timile mallo fela xare le xamele mo
 le tswaxo xona Bohlaba tsatsi. Makhushane wa pele

(1) o be a botsa banna Kxōvōng xe xe xoxorwa
 Mello e sale xasasa xare xe ale kua Shangaan

Kxauksi le lewatle la India o be a bona letsatsi
 letswa ka xare xa badiba. Xomme ka moraxo le
 kafe le dule xodimo xa maru a matala. Mokxalabye

Mothalekxemo are letsatsi xe le diketši le sepela ka
 tsela ya lona ka fase xa mmu. Xomme tsela yeg
 e byalo ka naka xa le metsi a o letsatsi le sebelaxo

ka xare xa ena. Letsatsi xothwe ke letona ka baka la
 sephoxo sa lona hloka Kxaxelo ya xe fisa batho le
 dibyalo. Phiso letsatsi e supa dintwa tša dithzaba

tsē Kxalo. Xe xothwe xaxela vutwa ya 1901-1908
 joku xa ba phiso ya letsatsi. Xe letsatsi le dira
 lesaka le hlala pula. Xothwe xe letsatsi le sobetsē ke

tsela ya xo isa batho ka robala xare ba se le bone xe le
 xomela motaxo xe ba robetsē.

Ngwedi o xopolwa xoba selo se botse seo se dirilwego
 ke Kxotswane. Xape ngwedi ke masadi ka baka la Kxaxelo
 xo se senyo selo ka baka la xo hloka phiso.

Ngwedi o sa hwetswa xo sepela byalo ka letsatsi. Xomme
 di fapane fela ka diphepe ka xe ngwedi o e hwa o
 tsoxa. Xe ngwedi o sa bonale xothwe o hwile mehleng

o banalaxo xothwe o dutši xoba o balamile. Phiso ya
 ngwedi e sa supa dintwa. Xare lesaka le hlala pula.

669

Dinaledi di xapolalwa xore di dirilwe ke Kxotswane.

Xomme maina a tšona ke a...

- 1 Mahlafolane ke naledi ye Kxalo ye e bonalaxo xo tšawa xa mahubi a masehla a letsatsi.
 - 2 Xxopeladibalelo ke ya xobona ka nako ya dijo tša Mantšiboa. Xomme ke mo e kweditšexo leina le.
 - 3 Selemela ke nako ye nyane ya xotliša phepo la mathomo ke Marexa a tšena.
 - 4 Naka ke yona ye xothweng e busa moya wa xo tšawa.
 - 5 Moxothwa koba thothwa koba dithothwa ke sehlopha naledi tše nyane tše ntsi.
 - 6 Molalatladi ke mopōpōro wa dinaledi wa o fetaxanexo nodimo ka manu a matala Xomme wona xothwe ke wona o swerexo le fase xore lesaka la wa Xothwe bošexo le mošaxare di laolwa ke molalatladi wa dinaledi.
- Sedumedi ke naledi ye e weleso. Xomme yona e bonwa ke dingaka fela mo o e welexo xona. Xothwe Kxale ke naledi e ka bonwa e Kxaxile e ha lebelekwa theko ye naledi e yako xo wa xona. Ke xona xe e kwetsiše xo duma xe e wa fase ke xona dingaka di ha tšea dithebele ko ya theko ye naledi e kwetsišo xona. Ka xo reale ko ha kwetsiša fase e weleso xona, Xomme e solobetšise fase xa vumu. Ke xona ngaka e ha fotta ka dihlare tša yona xore e Kxone ko rema naledi ka sepe. Ke ngaka e thoxile naledi e ha busa ya popetšwa ke manu xore e bonwa ke dingaka fela.
- Mphantlane o bone xo seripa sa naledi xo Moxalabnye Meele papaxwe e le sehla sa pula. Xothwe ke ngwana a ka bala dinaledi o ha rota ntlong bošexo a robetšō. Ke xona di oila.
- Xothwe sedumedi se hla lehu la dik xosi. Xale dinaledi tše dingwe xa xo tšobywe maina a tšona

Lexaduma xoba tladi kothwe le dirwa ke nonyana ye e bitšwako tladi. Xomme lexaduma lets'wa molomong wa tladi. Ke xona modumo wa tladi xoba lexaduma o dirwa ke dipheko ts'a tladi. Kothwe nonyana ye e na le maatla a xo xapa metse xore a dire pula. Xe tladi e xala kudu e s'upa xoba fela faso xona le kotai xoba e bona selwana se bitšwako sexololo se se talana. Ke xona xe tladi e dira malle wa yona sexololo se ha roxa tladi ka xo s'ikinga bloxo. Xomme tladi e ha se bona e le kxole xa k. 'leeto' la matsoai a mane xoba xo feta faso. Ke xona e tla xaduna e dutai e lebelitse vho sexololo y se dutaiing xona. Xomme sexololo sona setla fela se roxa tladi ka bloxo ya sona ka xo e s'ikinga. Ke tladi e batamets'e e tla tla sehlare seo xore e sware sexololo e seje. Xe sexololo se ka tsena phaxong ya more le xe e le wo moxolo tladi e tla fets'a more xoba sehlare seo ka xo se vema ka diriala. Ke xona e tla ba ya kwets'a sexololo. Kothwe tladi e beela dithebeng ts'e kxole. Tladi e ba dile ts'e viti byalo ka motho. Xe Mosadi a ka belesela s'oheng xomme dile kamokhe t'seo di tsivaco xe mosadi a le pelaxing di saka ts'a epelwa fase xona tladi e tla thibela pula xona naseeng yeo. Xape e tla xala kudu kudu fela faso. Ke xona tladi e tselwa ka kudu xoba le maatla la mesa pula le xo thibela pula.

Tladi e tseba xape na mo xo fihlilwero motho xe a sa bolokwa xa botse. Ke xona e tla xala kudu le xona ya thibela pula xo na. Mosadi ya mong leyo mong xe a borri xoba xe lebaka la kxwedi le fihlile o swanetse xo epa sekoti xo nthsetsa metse ka xore xore xo tla xo kxopetse ka mmu. Xe xo se byalo xona tladi e tla thibela pula. Xe motho a ka kwets'a tladi a sepe a ya le yona mo xo vasa le malle xoba metse. Ke xona e tla mmolaya ya tloxa.

669

Matjafa a tladi le moroto wa yona di dira sehlare
 se sexolo sa pula. Xommme ke sehlare sa
 masosi. Moroto wa tladi o hwetswa fas e
 tillexo tona sehlare ole ka fase xa kutu ya
 sehlare ka fase xa muni. Ke esale wo moswa
 ke mntse, xommme ke o omile ke wo moswen
 xape ke lekota. Ke xona xe motho a o hweditse
 o ha hwetsa lehuemo lo dingaka le masosi.
 Ke motho a hweditse lefafa la wan-yona o
 swanetse xo lephla xobane mohlantse tswellassi
 ka nthse e ka dira kotai xe ele ka xae.
 Xothwe xoba tladi ke vonyana ye mapla e sibile
 le batho ba Baswen xo e ma. Tladi xe e bolelwa xa e
 dumele xo bolelwa ka la tladi e rata xe e bitšwa
 lentau xoba vonyana. Lerona xa e rate xo
 supywa ka monwana xe e xadima. Xothwe
 e ha xo bona ya xomisa pula. Ke leduma le
 kwala dikxosi di swanetse xo dula ka dintlong
 xoe e seke ya bonana le bona xe e xadima
 xobane bana le ditso tsa yona tseo ba diileso
 dihlole tsa pula. Ke tladi e ka xala tudu
 nasing yoo xonaxo le kxosi xoba muni wa
 pula o ha tseba xoba xona le kotai yoo tladi
 e e bonaco. Ke xona xo ha kxosiwa batho xo
 tsonia seo tladi e belalaco ka sora. Xommme
 ka basadi ba ha setso sekišwa tudu tudu xoo
 yo mong le yo mong a bolele seo a se diileso xoo
 kxosi e omile mphota esoco mntse a pula a
 hwetswaco diphasong tsa dihlole, a hlantšwa
 le ditso di tse dingwe. Modumo wo mong
 le wo mong o ditwaco ke pula e ha o
 tsebywa ke ele modumo wa tladi.
 Madimo le sefako ke marumo ao tladi e lwaco le
 batho ka wona ka rato tse dingwe

K34/33

Xe tladi e ka xala kudu ke pula e na mme
 xososa motho yo mong a ya xo lema. Ke xona
 mohlano e boang e ha us romela sefako xore
 se senye mabele a xaxwe. Ke xona batho ba
 thsaba kudu xo sela melao ya tladi. Mohlong wo
 mong e ha romela phejo xo senya mabele
 a motho yo a. Sa kwesci dika tsä tladi
 Tladi xe e kala xa e tsome lerata la batho
 ke xona xothwe eka ratha batho xoba motho yo
 a dirasco lerata. Xapexa e tsome molodi.
 Xe motho a ka kwetsä romana ye a ka sete
 a lebana le yona ka ditshoro. Xomme ena
 le dihlong ka batla la mediso kamoka e e
 dirasco xo motho. Xothwe lebaka kamoka la
 Maresca dilladi di a alama. Xomme xe
 nako ya selomo e fihla di ha thoma modiro
 wa xo ruta bana ba tsona ke xadina le xo
 ratha. Bana ba ugwara wa xo feta ba ruta
 lenyasca. Xomme ba lenyasca e sasco. Xothwe
 Hadji xa e. Xwe xe e se xe e ka bolawa
 ke motho xe a e kwetsä e wele fase xe ebe e re
 e ratha sehlare. Mo xong e kare ke ratha sehlare
 ya wa fase xomme ya robesca lephesco ya
 sitwa xo fa foja. Xape mo xong ya wa fase ya
 sitwa xo fa kape. Xomme ses se dirasala
 ka kotsi xo yona. Makhalahye Potokini are
 molle wa tladi o tsäwa maotong a yona.
 Xomme ba bang bare o tsäwa diphecong tsä
 yona. Xomme ba bang bare ke moroto wa
 yona.

Molalatladi xothwe ke xe tladi e orela letisi.
 Xomme mo mo melalatlading xona le wa mosadi
 le wa tona. Molalatladi wa thsadi xa o
 rake pula. Xomme wa tona o na le maatla
 xo raka pula.

669 ^{1/1}

K 34/33

6

Leicapō la leōtō la tladi le a parwa ke dikxosi
 melalony. Xape le hlala le dikhsidi tsā borosi tsā pula.
 Xomme le langwe le diwe nakana ya kobitšā
 pula. Xaele lefya la yona la le a dumelelwa xo
 borwa le swere ke motho fela xo e se kxosi
 ke bariši ba pula. Pula e xopolwa xoba metoe
 ao a diwaseo ke dik dikhlare tsā dikxosi ka
 thuso ya tladi. Tladi e xopolwa xoba motseta
 wa dikxosi le ba nisa pula ke thusa dikhlare xo
 thisa pula. Ditiō tsā batho di thibela pula
 kudu kudu tsā baqadi. Xomme tsā banna di
 thibela pula ke a hwile eke lebilla. Xomme seo se
 diwa ke ka tsela yeo motho a hwileseo ka
 yona. Xaxole xo a hwile ka bolwetā bya kxohlola.
 Xomme seo se di diwa le xo mosadi. Xaele
 ditiō tsā diphofofo di thisa pula, byalo ka
 polao ya thothwa le kubu. Ke pula e ka na
 ele ya mothomo xa xo dumelelwe xore
 motho a lense. Ke xore xo motho a ka lena
 ka yona xona o simescile pula e ka sesa
 na ka pela. Ke pula e ka na ka sefako
 xa xo lemisi ke seila. Xabe xo e ka na ka
 maxadimpa xa xo dumelelwe xore motho
 a ye xo lena. Xaele lefase, lewalle, ditabas
 dinoka, mathsa, didiba le methobo di xo
 polelwa fela xoba di hlopile ke kxotwane.
 Xaele hlase ya mollo xo tsebywa fela ele tiro
 ya kxotwane xore dikhlare tē dingwe di
 be le mollo. Xomme xothwe o hlopile ke ba
 bokolosolo ka xo thsekha thsekha nime mollo wa
 tsāwa. Xona le mehlare ye xo sa dumelweso xo
~~tsāwa~~ xotsā mollo ka yona.
 1 Monoko. & Mothidi ke xo hwile motho xomme ka
 moraso xo ha beelwa beelwa manini ya ba ledi
 ba lehu nime ya e pelwa ka tlase xa sehlare sa mothidi

669 ^{vii}

K34/33

- 3 Moontse o baka sehulba ke motho a ka dira mollo ka wona. Xape motho o tla o kawa ka se rika xa wona.
- 4 Moōrmanz o dira xove batho ba lapa ba hlwele xo ōrmana roba xo rōscana.
- 5 Motwane o dira xove motho a seke a bolajja ke ele motsoomi.
- 6 Moxopa-tladi o baka ditladi tše ntai motšeng.
- 7 Mosera xo alapiwa batho ka wona ka xo dira mosea wa pitsi ka mahlare a ōra. Motho xa dumelelwe xo taboxa mollo ka xodima kothuwe o ha tserawa ke bolwetši mo dithong tša pele xa motho.

Kothuwe xe vrotho a ka thewela mathe koba mare mollahong di aila. Xape xo taboxa mollo motho o ha hwelwa ke mosadi wa pele. ke motho a ka ratela mollo o tla hwela ke mmascwe. Mollo wa kōrōng xa o kōtšwe byalo ka wa ka xae roba lapeng.

Komme wa kōrōng o epelewa maphika. Mollo wa mphathong o bitšwa siipi ke xora o a il ke vrotho a ka o xotsa xae. Mollo wa metšeng wa mphathong ka o kōtšwe xae o a ila.

Banna le basadi xa ba zōe mollo ka o tee.

Komme banna le basimane ka ba zōe mollo ka o tee. Komme ba bang le ba bang banna le mollo wa bona. ke xove se se. serwaco ke

banna se seke sa kwicwa ke basadi le basimane

Komme xape xo byalo le xo basadi le basimane

Xape ke mpatšeco ke vonna a kwetšwa xove xa basadi. Le masošana ana le wa wona mollo.

Komme ke borosca ke Mosadi a kwetšwa xave xa banna.

ka Mphantlane le Motlalekxorro

John Malatši.